

Pünkösöd után XI. vasárnap. Nagymisére.

A nyelv bűnei

K.K.T. Amikor az európaiak Amerika fölfedezése után meghallották, hogy az indiánok földjén sok az arany, a meggazdagodás lázától űzve sokan keresték fel az új földrészt arany után kutatva. Egy arany után kutató csoport egyszer arra lett figyelmes, hogy gazdag aranytartalmú homokot szórnak a sebesen tovarohanó folyóba és gyönyörködve nézik, amint a víz felszínén még egy pillanatra megcsillan a napsütésben a végképp elmerülő sok - sok arany szemecske. Értéktelen játékszernek tartották azt az aranyat, melynek megszerzéséért az annak értékét ismerő európaiak nem kímélve önmagukat, fáradságos ezer veszélyt rejtegető utat tettek meg, egészséget és életet, kényelmet és családi életet áldoztak fel.

Mi, akik az aranyak értékét ugyan ismerjük, talán megmosolyogjuk a kis indián gyerekek tudatlanságát, mert nem tudták értékelni azt, ami valóban érték. Pedig nincs okunk mosolyogni, megütközni ezen. Hiszen a dolgok a minket körülvevő, vagy éppen hozzánk nőtt világ értékelésében akárhány ember, érjen el bármilyen magas kort, megmarad örök gyermeknek. Itt vannak az emberi test értékei: a testi épség és egészség: látásunk, hallásunk, beszélőtehetségünk. Ki az közülünk, aki igazán elmondhatja, hogy értékeli ezeket. Megszoktuk, hozzánk nőttek, velünk születtek, és természetesnek találjuk, hogy a mieink.

Vagy ott vannak erkölcsi, szellemi értékeink: becsület, jó hírnév, tisztesség, szavahihetőség. Hány ember nem becsüli meg ezeket sem önmagában, sem másokban, és bocsátja áruba a maga vagy a mások becsületét, jó hírnevét sokszor nem is egy tál lencséért, nem is aranyért vagy ezüstért, hanem értéktelen semmiért.

A beszélőtehetséget, Istennek ezt a drága ajándékát mennyire megbecsülhette az a siket-néma, akinek csodálatos meggyógyításáról a mai evangélium szól. Krisztus megadta neki azt az adományt, amit mi gyermekkorunkban megkaptunk. A szent evangélista megjegyzi, hogy a csoda után a született siket-némával megoldódott nyelvének kötelékei, és helyesen szólott: Tehát nemcsak beszélt, hanem helyesen szólott. Legyen mai elmélkedésünk tárgya az evangéliumnak ezen egyetlen mondata, hogy aztán üdvösséges tanúságként megtanuljunk mi is helyesen szólani.

K.K.T. Mit jelent egy szó? A felületesen gondolkodó ember azt mondaná rá: semmit. Egy lehelet csupán, mely hamar támad, és még hamarabb megszűnik. Amint megszületik az emberi ajakon, mindjárt meg is semmisül a levegőben és tovább nem

létezik. Levegőhullám, mely néhány kört ír le s a következő pillanatban nincs többé. Egy szó annyi, mint a semmi. Így gondoljuk. Pedig egészen másképpen van.

Bizonyára többen hallottak a lavináról. Mikor ott fenn a magas hegyekben megmozdul egy parányi hópéhely, talán egy kis madárkának lába nyomán, van egy olvadó vízcsepp nyomása indítja meg. A hópéhely ráesik a mellette levő puha, tapadó hóra és kezd a meredek hegyoldalon lefelé mozogni, aztán tovább már gurul és hólabda lesz belőle. Tovább hengeredik és fejnagyságú golyóvá válik. Röpül, hengeredik tovább és hó, jég és kő összetapadva hatalmas több száz - és ezer tonnányi tömeggé nehezül, mely óriási robajával menydörgésszerűen zúdul alá a hegy alatti völgyekbe, hegy alatti völgyekbe, és temet el egész falvakat, emberek százait és ezreit. Egy kis hópéhelyként indult, de útjában félelmetesen megnőtt, pusztulást és siralmat hagyva maga után.

Ilyen lehet a hatása egy szónak is, egyetlen kicsi emberi szónak is. Az emberek beszélnek, s kezdetben azt sem tudjuk miért, kiről és mit. Ha vissza akarunk emlékezni, hogy mi okból beszéltek és miért folyt a beszéd ilyen modorban, hát legtöbb esetben nem tudnánk róla számot adni. És vannak úgynevezett gazdátlan szavak, melyről nem tudjuk ki indította útnak. Elhangzanak az egyik faluvégen, fölmerülnek itt is ott is, elurrannak ide is, oda is, ráragadnak valakire és végül mégis olyan szavakká válnak, melynek nincs gazdájuk. Igen, annyira parányiak, annyira jelentéktelenek, hogy nem is akad gazdájuk. És a hatásuk? Eleinte csak kis jelentéktelen tréfának látszanak, aztán valaki fölkapja őket, asszony-e, férfi-e, mindegy. Adják szájról szájra, és ezeknek a tovább adott emberi szavaknak megvan az a rettentő tulajdonságuk, hogy minden emberi száját elhagyva, valahogy megdagadnak, felduzzadnak, óriásira megnőnek. Ha egy szót így fölfújnak, az emberek egyszerre csak azt veszik észre, hogy nem kellemes annak társasága, akire oly igen nagyon rájár a rúd. Egy-egy meggondolatlanul levegőbe dobott emberi hang, egy felelőtlenül elejtett szó elég ahhoz, hogy számkivetetté, minden rosszakaratszabad prédájává tegyen embereket és családokat.

És aztán miért? Azért, mert valahol fölmerült egy szó, amelyet senki sem mondott, de amely nagyon hasonlít a lavinához, mely kezdet kezdetén csak könnyű hópéhely, s végül minden vad dühvel szétromboló átok vált belőle, amely emberi becsületét, jó hírnevet, emberi, családi életek kacagó boldogságát temeti maga alá egy hosszú életre. Ki merné állítani, hogy egy szó az semmi, annak nincs is súlya, amit felmérni lehetne. Igenis, az emberi szavaknak mázsányi súlyuk van, melyek hengerelnek, tipornak és erkölcsi pusztulásba dönthetnek sokakat. Bátran mondhatjuk, nem foglalhatunk eléggé állást mindazon emberi szavak ellen, melyek az igazság meggyalázására és kicsúfolására a nyelv bűneivé válnak.

Itt vannak elsősorban a hazug szavak. Az emberek hazudnak, s kezdetben azt mondják, hogy csak tréfálnak. Aztán hazudnak félelemből, mert ki akarják magukat vágni, hogy a bőruket megmenthessék. Az emberek adnak és vesznek, s a vásárlási láz forgatagában nem akarják észrevenni, hogy a vizet kinevezték bornak, a cikóriát kávénak, a festett tengeri lisztet pedig elsőrendű édes paprikának.

Az emberek hazudnak a gyermekkorukban, hogy szüleiket félrevezethessék, az iskolában, hogy nevelőiket falnak állíthassák, majd hazudnak a fényesen kivilágított mulatóhelyeken, házasságot és gondtalan, boldog életet, örök szerelmet ígérve a hiszékenyeknek, hogy aztán meggyalázva és kicsúfolva egy élet keserű csalódásába esetleg öngyilkosságba kergessék áldozatukat. Aztán hazudnak a házastársak egymásnak olyankor, amikor az igazság felfedése talán egyetlen keserű orvosság lenne a bajok gyógyítására. Végül hazudnak az emberek haláluk után, mert sírkövükre vésve ezt olvashatjuk: Itt nyugszik Istenben boldogult... pedig nem is Istenben boldogul, hanem talán borban, talán szerelmi mámorban. Egy szó, mint száz, a hazugságnak hadat kellene üzeni, száműzni az emberi életből. Erre int Krisztus, amikor azt mondja: legyen a ti beszédetek igen-igen, nem-nem, mert a többi már amit hozzáadunk, és kimagyarázkodunk az ördögtől való.

Beszéljünk a nyelv bűneiről. Ezek között a legsúlyosabbról, az istenkáromlásról, istengyalázásról esztendőnek előtte ezen a vasárnapon szólottam. De ide tartozik a szeretet nélküli ítéletmondások egész sora, amikor egyik ember a másíkról igazságtalan ítéletet mond, mely a mérgezett hegyű törnél is fájó sebet ejt. Mi jogosítja fel egyik- másik embert arra, hogy embertársa fölött oly határozott bizonyossággal mondjon ítéletet. Melyik ember képes a másik ember lelkébe belelátni és azt mondani: az én ítéletem biztos. Csak egyetlen egy szem láthat bele az emberi szívekbe és ez az Isten szeme, csak egyetlen egy szó mondhat tévedhetetlen ítéletet, és ez az Isten szava.

Beszéljünk a nyelv bűneiről. Azokról a könnyelműen kimondott mocskos beszédekről, amelyek mindenből csúfot űznek, ami szent, és csak azért, hogy lelkük gúnyolódó hajlandóságát kielégíthessék. Azokról a csúnya, emberhez nem illő szavakról, melyekkel csak durvalelkű emberek tudják a földön a legszentebb fogalmat, az édesanya nevét gyalázkodva kiejteni máskor imádságot mondó szájukon.

A nyelv bűneiről beszéltünk, csak néhányról, mert kimeríteni őket nem lehet, hiszen sokan vannak. Ma amikor a siket-néma csodálatos meggyógyításáról hallottunk a szent evangéliumban, elhatározásunk csak egy lehet: Megbecsülöm nyelvemet, Istentől kapott nagy képességemet és nem használni fel éles kard gyanánt mások megcsalására, megbántására és Isten gyalázására. S ha majd egyszer szemtől-szembe állok Krisztussal, mint a mai evangélium siketnémája, akkor örömmel fogom hallani az igazságos bíró

ajkáról: Ennek az embernek megnyitottam ajkait kicsiny gyermekkorában és ő egy hosszú földi életén át helyesen szólott.

Óh, néma nyelveket megoldó Krisztus! Add szent kegyelmedet, hogy mi, akik itt egybegyűltünk meghallgatni a te emberi nyelveket megbecsülő nagy csodatettedet, hallhassuk a mi nyelvünket ért egyetlen és legnagyobb dicséretedet, melyet szent tanítványod, Márk jegyzett föl a meggyógyított siket-némáról: Helyesen beszélt. Ámen.

Kőröstarján, 1966. augusztus 14.

Tóttelek, 1979. szeptember 9.

Tóttelek, január 31.